

Австралія зберігає вірність вугіллю

Уряд Австралії не хоче допускати занепаду вугільної промисловості. Проте перехід до низьковуглецевої економіки може цілком окупитися.

Австралією роками правили кліматичні скептики. Провідні політики довго не хотіли долучатися до світової спільноти в намаганні вирішити проблему глобального потепління. Ба більше, документи, які просочилися в ЗМІ два роки тому, свідчать, що попередній уряд на чолі зі Скоттом Моррісоном намагався змусити ООН пом'якшити риторику своїх кліматичних звітів. Незадовго до кліматичного саміту в Глазго Австралія, нібито бажаючи йти в ногу зі світом, оголосила про намір знизити рівень викидів до нуля до 2050 року. Але насправді до кінця 2030-го він буде знижений лише на 26-28 відсотків порівняно з 2005 роком.

Ця бездіяльність урешті-решт набридла австралійським виборцям, і правоцентристська коаліція Моррісона зазнала гучної поразки на парламентських виборах у травні минулого року. На той момент уже майже кожен австралієць відчув на собі наслідки змін клімату. В 2019 та 2020 роках схід країни, який до того довго потерпав від посухи та високих температур, був спустошений руйнівними лісовими пожежами. Впродовж останніх 12 місяців у цілій низці регіонів, навпаки, регулярно траплялися повені. Знаменитий Великий Бар'єрний риф уже багато років знебарвлюється через підвищення температури води. Крім того, спека вбила вже тисячі коралів.

М'яко стелять, та твердо спати

Тож для нового соціал-демократичного уряду Ентоні Албаніза саме кліматичне законодавство стало найвищим пріоритетом. В перші місяці після виборів у законі було закріплене зобов'язання знизити викиди CO₂ на 43 відсотка до 2030 року. Ця мета ставить Австралію на один щабель із Канадою (40-45 відсотка), Південною Кореєю (40 відсотків) та Японією (46 відсотків). Для країни з репутацією такого собі індивідуаліста через багаторічний кліматичний скептицизм це може вважатись успіхом.

Проте багато з того, що обіцяв новий уряд, виявилось пустими словами. Адаже навіть соціал-демократи не хочуть допускати занепаду потужної австралійської вугільної промисловості: минулого липня Албаніз відмовився накласти мораторій на проекти в галузі викопного палива на підставі того, що це мало би «катастрофічні наслідки для економіки Австралії». Тоді саме він відродив міф про відносну екологічну чистоту австралійського «якісного вугілля», який любили наводити в якості аргументу його ліберально-консервативні попередники. Якби Австралія зменшила експорт вугілля, «його довелось би замінити вугіллям з інших країн, яке дає більше викидів [...] через нижчу якість», – стверджує Албаніз.

На думку позафракційного народного депутата Ендрю Вілкі, це брехня. Про це Вілкі заявив парламенту в листопаді, пославшись на «тисячі документів», отриманих ним, за його словами, від представника вугільної галузі. Він звинувачував вугільні компанії в поширенні хибної інформації щодо якості австралійського вугілля, зокрема результатів «шахрайських» лабораторних досліджень. Також Вілкі розповідав про хабарі іноземним посадовцям за зелене світло для експорту продукції попри її невідповідність стандартам, називаючи всю індустрію «аферою» та «екологічним вандалізмом», який «перетворює всі розмови про нульові викиди до 2050 року на пусті балачки».

*Вугільна промисловість
забезпечує близько
50 тис. робочих місць –
надто багато голосів і
податкових надходжень,
щоб їх втрачати*

За словами Вілкі, до шахрайства були причетні багато фірм, серед яких Masquarie Bank і низка вугільних компаній, таких як Terracom, Anglo American, Peabody та Glencore. Останні, втім, заперечують свою участь. Тім Баклі, директор аналітичного центру Climate Energy Finance, який теж надавав суду певні документи, переконаний у небезпідставності звинувачень. Він каже, що не має сумнівів щодо присутності в цій історії «шахрайства, брехні, крадіжки та хабарництва». Питання лише в тому, яких масштабів вони сягають. Утім, скандал уже став національною ганьбою Австралії.

Водночас Баклі визнав, що довести порушення не так просто через надзвичайну підступність акторів вугільної індустрії. За його даними, ті перенаправляли грошові потоки обхідними шляхами, «ніби це політ до Нью-Йорка першим класом», щоб зістригати помалу то тут, то там. Вілкі після свого виступу в парламенті просив уряд хоча б стежити за розвитком подій та звертався по інформацію до

наглядового органу ASIC і Міністерства промисловості. Але малоімовірно, що покарання являтиме собою щось більше, ніж догана й штраф. Вугільна промисловість забезпечує близько 50 тис. робочих місць – надто багато голосів і податкових надходжень, щоб їх втрачати.

Значний потенціал

Хоча закріплення в законі нової 43-відсоткової цілі є важливим сигналом, для її досягнення, досі не докладається достатніх зусиль. Кліматолог Френк Джотзо з Австралійського національного університету в Канберрі зазначає в своїй статті для *The Conversation*, що Австралії доступні чимало легких способів зменшити викиди. Наприклад, можна щонайменше прискорити перехід від вугілля до відновлюваних джерел енергії. Країна їх має вдоволь. Окрім геотермальної енергії, енергії вітру, припливів та хвиль, не слід забувати про колосальний потенціал сонячної енергії. Також варто краще дбати про енергозбереження та максимально сприяти поширенню електротранспорту. На думку Джотзо, це дозволило би промисловості та сільському господарству не лише бути екологічно чистішими, а й суттєво заощаджувати.

Проте кліматичні скептики продовжують перешкоджати прогресу, стверджуючи, що внесок Австралії в глобальне потепління є мізерним. Зрештою, на неї припадає лише трохи більше одного відсотка світових викидів. Але ті, хто наводить цей аргумент, забувають, що Австралія відповідальна також за викиди від викопного палива, яке вона експортує. Отже, її частка сягає щонайменше 3,6 відсотка.

Згідно з розрахунками Deloitte Access Economics, перехід австралійців до низьковуглецевої економіки окупився би за декілька десятиліть. Експерти стверджують, що до 2070 року він приніс би близько 680 млрд австралійських доларів (443 млрд євро) та 250 тис. робочих місць. Але проекти в галузі відновлюваної енергетики досі важко зрушити з мертвої точки. Як повідомляють ЗМІ, один з найбільш розрекламованих проєктів, Sun Cable, метою якого було постачання сонячної енергії до Сінгапуру через підводні кабелі, перебуває під загрозою. Чи є шанси врятувати проєкт, за яким стоять двоє з числа найбагатших бізнесменів Австралії, наразі незрозуміло.

Барбара Баркгаузен

Сідней

Барбара Баркгаузен (Barbara Barkhausen) – журналістка, також теле-
й радіопродюсерка. Живе в Австралії, де працює іноземною
кореспонденткою німецьких, швейцарських та австрійських медіа.
Також є авторкою кількох книжок про Австралію.

